

gaar — Husmanden ikke faar Smør at kjøbe, selv om han vil betale det. Han har saa maattet hjælpe sig med her og der at kjøbe — ofte meget simpelt — Smør af Husmænd med en eller to Køer. Og saa den Mulighed glipper, og tager man saa Kunstsmøret fra ham med, saa vil jeg spørge, hvorfra han da skal faae Smør at kjøbe? Hverken politisk eller økonomisk kan man sige, at Landarbejderne eller den jordløse Husmand er blevnen behandlet lemfældigt eller godt her i Landet. Han har alligevel baaret sin Del af den politiske Gjærning og har i trofast Arbeide fulgt med os Andre. Er det saa forsvareligt eller politisk forstandigt, at man vil belønne ham med at gjøre det endnu vanskeligere for ham at leve end tidligere? Jeg siger: Er det en Bøndepolitik, der nu skal føres hos os, saa er det en Politik, der ikke er af retfærdig Bestaafenhed. Nu siger man jo nok, at det er bedst, at vi behandle denne Sag roligt og lidensfabeløst. Det sagde det ærede Medlem fra Næstkov (Nærgaard) i Jørgaars, at vi burde. Ja, jeg vil raade ham til at holde flige Foredrag for de jordløse Husmænd og Arbeidere i Danmark. Tal kun til dem om, at det mest passende er, at de ikke skribe, naar man skaar dem. Men jeg tror ikke, at man i Længden skaar dem til det. Jeg vilde finde, at det var et sørgeligt Vidnesbyrd om en talrig Samfundsklasses Mangel paa Interesse for egne Anliggender, om de vedblivende ville lade sig byde en uretfærdig Behandling og alligevel være rolige og lidensfabeløse. Man har nu stadig givet en Trostegrund. Man har talt om Landbrugets Tarv; Landbrugets Tarv, det er det Argument, der juler om Dreene. Maa jeg ikke gjøre opmærksom paa, at „Landbrugets Tarv“ er et meget gammelt Sæt her til Lands. Hver Gang i tidligere Tider de store Jordegodsbesiddere vare i Forlegenhed, saa kom de til Statsmagten og talte om Landbrugets Tarv. Hvis de ikke bleve hjulpede, saa vilde Landbruget lægges øde her i Landet. Statsmagten var som oftest villig; den hjalp de store Jordegodsbesiddere, men de mindre maatte undgaae; i Stedet for at der burde være sagt til de store Jordegodsbesiddere, at hvis de ikke var i Stand til at administrere deres Ting ordentlig, saa maatte de vige Pladsen, for at Andre kunde komme til, der bedre forstode det. Man hører noget Sagnende nu. Man siger, at Landets Tarv kræver, at man griber til ekstraordinære Forholdsregler, at det er nødvendigt for at holde Landbruget oppe. Men man forveksler her Landbruget og de tilfældige Landbrugsbesiddere. Fordi nogle Landbrugsbesiddere ikke kunne

hænge ved deres Besiddelse uden ekstraordinær Hjælp — det kan jo hidrøre fra mange Aarsager, f. Ex., at de sidde forgjældet i det paa Grund af daarlig Administration eller Sagnende — fordi der er saadanne Landbrugsbesiddere, skal man derfor, spørger jeg, gribe til ekstraordinære Foranstaltninger? Det paastaar jeg er uretfærdigt mod den største Del af Landboerne, Landarbejderne og de jordløse Husmænd. Dette Argument om Landbrugets Tarv har altsaa for mig Intet at sige. Det er kun et Mindretal, der bruger dette Sæt for at blive hjulpede paa det store Fleritals Befoltning. Jeg frygter ikke, selv om det ærede Medlem for Kjøge (Hørup) og det ærede Medlem for Syngby (Nosen) sammen med deres Venner skulle kunne bevæge deres gode Ven Indenrigsministeren til at forsøge en Oplosning paa denne Sag. Selv om det skulde kunne lykkes, det ærede Medlem for Kjøge, naar han siger, at han ikke tror, at nogen Sag med større Grund end denne vil egne sig til at være Valgsag i dette Land, at faae Ministeriet med paa denne Betragtning, saa vil jeg dog sige: Lad dem kun prøve at komme ud til Vælgerne paa dette Grundlag! Selv om der her og der falder nogle fra af de Mænd, der før have staaet paa den almindelige Valgret og den store Befolknings Side, har det ikke stort at betyde; thi den almindelige Valgret løber ikke sin Vej, fordi nogle enkelte Representanter gjøre det. Den almindelige Valgret bliver staaende, og naar Noget falder, sender den Reserven frem. Det er den talrige Klasse af de mindre Landbrugere her i Landet, og man kan være forvissat om, at de ville være stærke nok til at værges deres Frihed ogsaa overfor den nye Politik, som dette Lovforslag er et Udtryk for. — Jeg stemmer altsaa mod Regjeringens og Mindretallets Forslag, fordi jeg i dem ser Begyndelsen til den nye Politik, og jeg er rede til at møde, hvorsomhelst det maatte behage det ærede Medlem for Kjøge (Hørup) eller hans Meningsfæller, for at prøve Landets Stemning i denne Sag.

Solstein-Ledreborg: Jeg tillod mig ved 1ste Behandling at fremsætte et Slags Mæglingsforslag, der kunde forene de stridende Interesser, nemlig et Forslag om Udforfølsforbud i Forbindelse med Statskontrol. Jeg har havt den Glæde, at Udvalget ikke har taget det allerfjerneste Hensyn til dette Forslag. Det er som alle fornuf-tige Tanker, der søge at gjøre lige Skjel til begge Sider, naturligvis blevet vragedt fra alle Sider. Jeg beklager mig ikke derover, jeg beklager mig saa lidt derover, at jeg